

Teljes menetfelszerelésben, végsőkéig elszántan, mégis a helyzet látszólagos trivialisága mögül felsejlő különöségtől óva intve áll a temető kapui előtt. Csak ember állhat így kapu előtt, gondolta magában. Ilyen drámai egyszerűségben. Kifeszítve a nyughatatlan kíváncsiság és taszító idegenszerűség közti játéktér felezővonalára. Mint ama vidékről jött ember, próbálta egy találó párhuzam segítségével konkrétá tenni magának előbbi, némiképp emelkedett, éppen ezért nehézkedés híján lévő gondolatát, az, amelyik olyan menthetetlenül szárnalmas módon állt szintén egy

Miklósvölgyi Zsolt 57

CSUPASZ JELKÉNT

A TÁJBAN

Szamódy Zsolt

tatai zsidótemetőről

készített felvételei mögé

kapu előtt, s kétségbeesetten faggatta annak a kapunak az őret a bejutás lehetőségéről, éppen úgy, ahogy most ő faggatja hasonló szándékkal ezt a kovacsoltvas kerítést, és az azt közrefogó szigorú oszloppárt. Ezek azonban hallgatnak. Néma figyelmeztetésük ellenpárjaként, csupán két riadt kutya vicsorgása hallatszik az udvar mélyéről. Illetéktelen látogató, nyitvatartási időben.

Abbéli gyanúját, mi szerint jelenléte nem kívánatos, a szemből érkező jeleken túl másfelől is igyekeznek egyértelműsíteni benne. A szomszédházak függönyözött ablakai mögül fürkésző szempárok jól irányzott tekintetsugarai fúródnak a háta közepébe.

Figyelik.

Érzi, hogy figyelik.

Hivatásából kifolyólag elszokott már annak tudatától, hogy nem csak ő veheti célkeresztbe látásának lehetséges tárgyait, hanem maga is bárhol, bármikor, bárki célkeresztjének szabad prédájává válhat. Ennek riasztó felismerése azonban máris a cselekvési kényszer javára billenti ki aktuális helyzetét. A kaputelefonhoz nyúl, s két rövid, majd egy hosszabb csengetés többszöri megismétlésével igyekszik, az ellentétes jelek ellenére bebocsájtást nyerni. Próbálkozásai azonban, a megláncolt kutyák zavarodott és egyre élesedő ugatását és nyüzgését leszámítva, viszonzatlanok maradnak.

Már a látogatása előtt számos különböző, főként ismerősei elbeszéléseiből gyúrt, s a fantáziája révén meghosszabbított kép élt benne a helyszínről. E sokszínű beszámolóik jobbára a hely meseszerű zugait, a borostyánnal benőtt csupasz sírkövek romantikus báját igyekeztek kidomborítani, de különös módon, egyik tudósítás sem tett említést arról a bizarr helyzetről, hogy a több száz éves zsidó temetőt egy családi ház udvarán keresztül lehet megközelíteni. Ezt a házat, vette

elkülönítetten szemügyre magának, kétségkívül lakják, hiszen erre enged következtetni az épület utcafelőli oldaláról lekúszó konyhakert a dús paradicsom palántákkal, a bájos virágoskert a veranda előtt, és a két jól tartott korcs a félrebillent moslékos tájával. De akkor miért nem válaszol senki a csengetésre?

58 És hol van a temető?

Mérhetetlenül zavarodott, ám ezt a zavarodottságát csak egy módon küzdheti le. A kapu innenső oldalához kötődő, ám mégis azon túlra vonatkozó kíváncsiságát, mérlegelte magában, ennél jobban már nem lehet tovább mélyíteni. Vagy legyúri a túlnani felől támadó taszító idegenszerűség érzetét, vagy az kerekedik felül ő rajta, s teszi semmissé ittlétének valódi szándékait.

Be kell jutnia.

Benyit a kapun, fotóostáskáját keresztbe veti a vállán, át vág a hétköznapi élet érthetetlen díszletei között, s meg sem áll addig a pontig, ahol előzetes számításai szerint a temetőnek lennie kell.

Megáll a ravatalozónak háttal, döbbenetes látvány fogadja.

Több száz különböző nagyságú és formájú, héber betűkkel kódolt kötömb szabálytalan ritmusban a földbe szúrva, kilométer hosszan tekergő indákkal behálózva, sehol egy frissen vágott virág, koszorú a sírokon, a temetők burzsoá kisajátításának, a halál individualizálódásának e harsány nyomai. Ezek a sírhelyek inkább lettek a sűrű futónövények, semmint az emlékezés, vagyis a felejtés művészetének martalékává. Túlságosan is kézzel fekvő, fotogén zsákmány a romantizáló hajlam számára. Némiképp pironkodva bár, de, ha már itt van, megküzdött önmagával, él is a lehetőséggel, mégis legbelül érzi, tudja, hogy inkább hagynia kéne a kőtáblákat, a megannyi látványalkalmat, elhagyatottan, némán, csupasz jelként a tájban.

